

Nr 137.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkterna 49—52, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 såsom reservationsanslag beräkna till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. 14 300 000 kronor, till Kostnader för överflyttning av arbetskraft 100 kronor, till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet 100 kronor samt till Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m. 1 500 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 116, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 11 mars 1949, föreslagit riksdagen att under femte huvudtiteln anvisa dels till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, dels ock för budgetåret 1949/50 såsom reservationsanslag till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. 17 000 000 kronor, till Kostnader för överflyttning av arbetskraft 100 kronor, till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet 100 kronor samt till Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m. 1 500 000 kronor.

I skrivelse den 14 januari 1949 har arbetsmarknadsstyrelsen redogjort för arbetsmarknaden under år 1948 samt för den sannolika utvecklingen av arbetsmarknaden under år 1949. Beträffande dessa frågor torde hänvisning få ske till propositionen s. 2—10.

Särskilda frågor.

Dyrortsgraderingen av kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd. Genom beslut den 9 maj 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt dåvarande arbetsmarknads-kommissionen att i samråd med socialstyrelsen verkställa en allmän översyn av gällande grunder för beräkning av arbetslöshetsnämndernas kon-

tantunderstöd i syfte att åstadkomma en lämplig anpassning mellan de erkända arbetslöshetskassornas och arbetslöshetsnämndernas understödsverksamhet ävensom mellan dessa båda hjälpformer och övriga socialhjälpformer. I propositionen nr 286 till 1947 års riksdag anförde föredragande statsrådet, att dyrortsgraderingen enligt 1935 års folkpensioneringslag syntes böra bibehållas till dess ställning kunde tagas till resultatet av berörda allmänna översyn. Ortsgrupperingen borde även efter den nya folkpensioneringslagens ikraftträdande tills vidare bygga på förhållandena den 31 december 1947. Riksdagen uttalade, att vad föredragande statsrådet anförte rörande dyrortsgraderingen av kontantunderstöd icke föranlett riksdagen till någon erinran. Riksdagen förutsatte, att på den pågående utredningen rörande, bl. a., dyrortsgraderingens slopande grundat förslag skulle komma att föreläggas 1948 års riksdag.

I anledning av nyssberörda utredningsuppdrag framlade arbetsmarknadsstyrelsen i mars 1948 förslag om en provisorisk förbättring av kontantunderstöden m. m. Samtidigt föreslog styrelsen att dåvarande dyrortsgradering och kommunfördelning i avbidan på utredningens slutförande tills vidare skulle bibehållas oförändrad. Dessa förslag framlades i propositionen nr 249 till 1948 års riksdag och godkändes av riksdagen. I skrivelse den 30 september 1948 har arbetsmarknadsstyrelsen hemställt, att styrelsen måtte befrias från det arbetsmarknadskommissionen givna och på styrelsen överförda utredningsarbetet. Kungl. Maj:t har sedermera uppdragit åt byråchefen T. Jerneman att inom socialdepartementet fortsätta utredningen. Utredningsmannen har den 1 mars 1949 avlämnat en promemoria rörande dyrortsgrupperingen av kontantunderstöden från arbetslöshetsnämnd.

Departementschefen har i denna del anförte följande.

Av vad utredningsmannen anförte framgår, att avsevärda olägenheter skulle uppstå för vissa arbetslöshetskassor, om arbetslöshetsnämndernas dagunderstöd i de lägre ortsgrupperna höjas utan att möjlighet beredes kassorna att i motsvarande omfattning höja sina daghjälpbelopp. Såsom framgår av vad jag i annat sammanhang anförte (prop. nr 96), föreligga f. n. icke förutsättningar för sådant ökat stöd åt kassorna, att en höjning av daghjälpbeloppen kan komma till stånd. Med hänsyn härtill torde ett avskaffande av dyrortsgraderingen av arbetslöshetsnämndernas dagunderstöd genom höjning till de för högsta ortsgrupp gällande beloppen icke f. n. kunna övervägas. Då en sänkning av sistnämnda belopp ej kan komma i fråga, torde icke annan utväg stå till buds än att dyrortsgraderingen får äga bestånd jämväl under nästa budgetår.

Utredningsmannen har föreslagit, att den på 1935 års folkpensioneringslag grundade dyrortsgrupperingen av kommunerna fortfarande skall tillämpas i fråga om kontantunderstöden. Socialstyrelsen har däremot ansett lämpligt, att indelningen anknytes till den nu tillämpade dyrortsgrupperingen för skatter och löner. Enligt vad jag inhämtat från utredningsmannen, skulle ett genomförande av socialstyrelsens förslag medföra i stort sett samma olägenheter för arbetslöshetskassorna som ett omedelbart slopande av dyrortsgraderingen. Med hänsyn härtill ansluter jag mig till det av utredningsmannen framlagda förslaget. Såsom utredningsmannen föreslagit bör möjlighet finnas för Kungl. Maj:t att, därest så i undantagsfall skulle visa sig erforderligt, vidtaga jämkning i ortsgruppsindelningen.

Statsbidraget till kommunernas administrationskostnader för arbetslöshets-hjälp. Departementschefen har anslutit sig till arbetsmarknadsstyrelsens av statskontoret och landskommunernas förbund tillstyrkta förslag, att statsbidrag icke bör utgå för tiden fr. o. m. år 1949. Statsbidrag skulle emellertid ånyo kunna införas, därest detta i en arbetslöshetssituation skulle anses påkallat.

Ny hjälpkungörelse. Kungörelsen den 30 juni 1934 (nr 434) angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet har efter 1937 icke ändrats. Den genomgripande omgestaltningen av reglerna på förevarande område, som skett efter sistnämnda år, har sålunda icke inarbetats i kungörelsen, vilken därför till stor del är föråldrad. Departementschefen har låtit utarbeta ett förslag till ny kungörelse angående vissa statliga och statsunderstödda åtgärder vid arbetslöshet, vilket såsom bilaga fogats till propositionen. Förslaget innebär en i huvudsak rent formell överarbetning av nuvarande hjälpkungörelse.

Hjälpverksamheten för partiellt arbetsföra. Departementschefen har erinrat om att kommittén för partiellt arbetsföra numera slutfört sitt uppdrag. Det problemkomplex, som berörts av kommitténs arbete, borde prövas i ett sammanhang. Det vore emellertid önskvärt att den försöksverksamhet beträffande särskilda åtgärder i samband med förmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra, vilken i olika former bedrivits under senare år, fortsattes och utbyggdes, icke allenast ur arbetsvårdens synpunkt utan även därför att härigenom erfarenheter kunde vinnas av betydelse för ett kommande ställningstagande till arbetsvårdens olika verksamhetsformer. Medelsbehovet för nästa budgetår för hjälpverksamheten för de partiellt arbetsföra har av arbetsmarknadsstyrelsen angivits till sammanlagt 2 191 000 kronor. Med hänsyn till att försöksverksamheten dock icke kan få den omfattning, som styrelsen förutsatt, har departementschefen beräknat, att kostnaderna icke komma att överstiga 800 000 kronor. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser för den fortsatta försöksverksamheten.

Omskolningskurser för byggnadsarbetare m. fl. Departementschefen framhåller, att åtgärder böra vidtagas från samhällets sida i syfte att omskola byggnadsarbetare till anställning i verkstads- och annan metallindustri. I denna del anför *departementschefen* bl. a. följande.

Arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning ha föreslagit, att särskilda omskolningskurser med sikte på metallindustrien skola anordnas samt att deltagarna i dessa kurser skola erhålla ersättning enligt verkstadsavtalets minimilönebestämmelser och i vissa fall därjämte hyresbidrag. Till deltagare i yrkesutbildningskurser för arbetslösa utgår i vanliga fall ersättning dels i form av timpenning och dels i form av behovsprövad arbetslöshetshjälp. Såsom ämbetsverken anfört äro sistnämnda ersättningsregler icke lämpliga för nu ifrågasatta kurser. Det är önskvärt, att friställd

arbetskraft stimuleras att så snabbt som möjligt — och redan innan vederbörande äro utförsäkrade i sina arbetslöshetskassor — söka sig till omskolningskurserna. Om ersättning till deltagarna skall utgå efter behovsprövning komma kurserna emellertid otvivelaktigt att få en avsevärt sämre dragningskraft än om ersättningen, såsom föreslagits, utgår som avtalsenlig lön jämte hyresbidrag. Vidare synes staten böra påtaga sig samtliga kostnader för denna omskolning med hänsyn till att den till stor del betingas av den åtstramade byggnadsregleringen. Kommunerna böra alltså icke, såsom fallet är vid de vanliga yrkesutbildningskurserna för arbetslösa, bestrida viss del av kostnaderna för ersättning till kursdeltagarna.

I propositionen föreslås att omskolningskurser sålunda skola få anordnas för friställda byggnadsarbetare och andra friställda arbetstagare i enlighet med det framlagda förslaget. Såsom föreslagits anses härvid kostnaderna för avlöningar till kursdeltagare samt övriga kurskostnader böra få bestridas från det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m. samt kostnaderna för hyresbidrag och resebidrag från det under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft. Arbetsmarknadsstyrelsen anses böra vara oförhindrad att hänvisa även kvinnor till omskolningskurser, varvid ersättning bör kunna utgå enligt de föreslagna reglerna.

På grund av den arbetslöshet, som redan på vissa håll uppkommit inom byggnadsfacket, och vikten av att metallindustrin snarast tillföres ny arbetskraft har det framstått som angeläget att ifrågavarande omskolningskurser kunde komma till stånd redan innan frågan hunnit underställas riksdagen. Kungl. Maj:ti har därför den 25 februari 1949 bemyndigat arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning att anordna omskolningskurser för friställda byggnadsarbetare och annan friställd arbetskraft, som anses lämpad för anställning inom verkstads- och därmed jämförlig industri. Härvid har föreskrivits, att samtliga kostnader för ersättningar åt kursdeltagarna skola bestridas från reservationsanslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft. Ett belopp av 300 000 kronor av sistnämnda anslag har ställts till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande för ändamålet. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot förutsätts emellertid även kostnaderna för den interimistiskt beslutade kursverksamheten få fördelas i enlighet med det förordade förslaget.

Anslagsberäkningar.

Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Under ifrågavarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor. Vid utgången av samma budgetår beräknas icke någon reservation komma att kvarstå å anslaget. *Departementschefen* har beträffande medelsbehovet under detta anslag anfört bl. a. följande.

Med hänsyn främst till de dryga kostnader, som beredskapsarbetena draga även vid den under de senaste åren rådande låga arbetslösheten, tillkal-

lades i december 1947 sakkunniga, 1947 års arbetslöshetssakkunniga, med uppdrag att företaga en översyn av tillämpade regler för anordnande av beredskapsarbeten m. m. Frågan om riktlinjerna för arbetslöshetshjälpen i denna del underställdes sedermera 1948 års riksdag genom propositionen nr 249. Statsmakterna kommo härvid till det resultatet, att beredskapsarbetena borde bibehålla sin tidigare plats i hjälpsystemet, men att vissa åtgärder borde vidtagas för att minska kostnaderna för arbetena.

Kostnaderna för beredskapsarbeten äro fortfarande betydande. De ha dock under de senaste budgetåren minskats icke oväsentligt. Medan nettokostnaderna under budgetåret 1946/47 utgjorde ca 16,8 miljoner kronor, utgjorde motsvarande kostnader under budgetåret 1947/48 ca 11,7 miljoner kronor och beräknas numera för innevarande budgetår komma att uppgå till ca 10,1 miljoner kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit, att för innevarande budgetår skall anvisas ett tilläggsanslag av 1 000 000 kronor till nu ifrågavarande anslag. Det har nämligen visat sig att kostnaderna för ifrågavarande verksamhet icke sjunkit i den omfattning, som man utgick från vid anslaget beräkning. Det anses dock icke uteslutet, att denna förstärkning av anslaget kan komma att visa sig obehörlig eller att i vart fall ett lägre belopp kommer att visa sig tillräckligt. Enär ett bestämt uttalande härom icke kan göras nu, då närmare fyra månader av budgetåret återstå, anser sig departementschefen böra biträda arbetsmarknadsstyrelsens förslag i denna del och förordar sålunda, att ett tilläggsanslag av 1 000 000 kronor anvisas.

Utgifterna under budgetåret 1949/50 ha av arbetsmarknadsstyrelsen uppskattats till sammanlagt 16 685 000 kronor. Efter frånräknande av beräknade inkomster å 800 000 kronor skulle nettoutgiften enligt styrelsens beräkning komma att uppgå till ca 15 900 000 kronor. Härvid har styrelsen icke medräknat kostnader för statliga steninköp, vilka kostnader f. n. bestridas från anslaget. Medel till bestridande av kostnaderna för steninköpen anses dock även för nästa budgetår böra beräknas i samma ordning som tidigare. Då dessa kostnader upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 2 600 000 kronor, skulle det sammanlagda medelsbehovet under anslaget enligt denna beräkning utgöra (15 900 000 + 2 600 000) 18 500 000 kronor. Emellertid ha de av arbetsmarknadsstyrelsen för beredskapsarbeten beräknade kostnaderna ansetts kunna uppskattas till något lägre belopp. Vidare har departementschefen funnit det för arkivarbeten m. m. beräknade beloppet alltför högt. Med hänsyn härtill och till möjligheten att, efter beviljande av det förordade tilläggsanslaget, en viss reservation kommer att finnas å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, förordas, att anslaget för nästa budgetår upptages till 17 000 000 kronor.

Kostnader för överflyttning av arbetskraft. För budgetåren 1947/48 och 1948/49 ha under detta anslag beräknats avsevärda belopp till åtgärder för att förse skogsbruket med arbetskraft. På grund av utvecklingen bl. a. i fråga om importen av fossilt bränsle ha de anvisade beloppen endast be-

hövt tagas i anspråk till en mindre del. Utgifterna under anslaget ha därför såväl under senare delen av budgetåret 1947/48 som under innevarande budgetår varit väsentligt mindre än som beräknats vid prövningen av anslagsaskandena. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 7 000 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1948/49 har arbetsmarknadsstyrelsen beräknat en reservation å anslaget av 8 740 000 kronor. Med hänsyn härtill biträder departementschefen styrelsens förslag, att anslaget för nästa budgetår upptages endast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet. Jämväl beträffande detta anslag ansluter sig departementschefen till arbetsmarknadsstyrelsens förslag, att anslaget för nästkommande budgetår uppföres endast med ett formellt belopp av 100 kronor. För budgetåret 1948/49 har för ändamålet anvisats 1 300 000 kronor. En reservation av 1 565 000 kronor beräknas föreligga vid detta budgetårs slut.

Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

Chefen för handelsdepartementet har i årets statsverksproposition anmält, att inom departementet till övervägande upptagits frågan om utvidgning av konsultationsverksamheten och omläggning av kreditgivningen till förmån för hantverk och småindustri men att något förslag i ämnet icke torde kunna framläggas för 1949 års riksdag.

Vid sådant förhållande anses stödet åt företagarföreningarna även för nästa budgetår böra utgå i oförändrade former. F. n. föreligga ännu ej slutbehandlade ansökningar om lån till ett sammanlagt belopp av omkring 350 000 kronor. Ytterligare ansökningar torde vara att vänta före budgetårets slut. För tillgodoseende av dessa anspråk beräknas det för innevarande budgetår anvisade anslaget komma att förbrukas under budgetåret. Med hänsyn till angelägenheten av att i nuvarande läge begränsa investeringarna anses alltjämt en viss återhållsamhet vara påkallad beträffande anslag för nu ifrågakvarande verksamhet. Departementschefen förordar, att till kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m. anvisas oförändrat belopp eller 1 500 000 kronor.

Motioner.

Utskottet har i detta sammanhang till behandling förehaft två likalydande i anledning av propositionen nr 116 väckta motioner, den ena inom första kammaren av herr *Gränebo m. fl.* (I: 292) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund* i Rådomb. fl. (II: 368), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att beträffande kontantunderstöden upphäva dyrortsgraderingen av dagunderstöden, så att understöden maximeras till de för närvarande för ortsgrupp III gällande beloppen, samt att i övrigt beakta vissa i motionerna framförda synpunkter.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen I: 292.

Utskottet har vidare i detta sammanhang till behandling upptagit

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Tjällgren* (I: 131) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund* i Rådomb. fl. (II: 152), i vilka hemställts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om en allmän inventering av arbetskraftsbehov och tillgång på arbetskraft,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergvall* m. fl. (I: 134) och den andra inom andra kammaren av herr förste vice talmannen *Carlström* m. fl. (II: 228), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om dels en sådan översyn av de behov av arbetskraft med olika slags utbildning som under olika förutsättningar kan väntas föreligga inom den sociala och kulturella samhällsverksamhetens skilda områden, dels en därpå grundad bedömning av vilken fördelning av arbetskraften på olika områden, som kan anses önskvärd, när hänsyn toges jämväl till behovet inom andra områden av samhällslivet, dels en sådan planläggning av utbildningsverksamheten att icke bristande utbildningsmöjligheter hindra en naturlig anpassning av tillgången på arbetskraft av olika slag i takt med de efter en dylik avvägning konstaterade behoven, samt för riksdagen framlägga de förslag, som härav kunna föras.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, torde få hänvisas till motionerna II: 152 och II: 228.

Över motionerna har *arbetsmarknadsstyrelsen*, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, avgivit yttranden.

I yttrandena framhålles bl. a. följande.

Enligt styrelsens uppfattning borde man avstå från tanken på långtidsprognoser beträffande det stora flertalet yrken och yrkesområden. De faktorer, som vore avgörande för hur arbetsmarknadsläget komme att te sig vid den ena eller den andra tidpunkten och för det ena eller det andra yrkesområdet, vore icke bara många och av delvis ganska komplicerat slag utan ofta även synnerligen föränderliga och svårberäknliga till sin karaktär. Detta borde dock icke utesluta, att man sökte klarlägga tendenserna i fråga om tillströmningen till de olika yrkesområdena och kompletterade dessa undersökningar med mera grundliga utredningar rörande arbetsmarknadsutvecklingen på det ena eller andra området. Styrelsen tillstyrkte en inventering av arbetskraftsbehov och tillgång på arbetskraft och underströk dess värde för en planering av olika åtgärder, varvid dock styrelsen varnade för att av dessa undersökningar draga alltför bestämda slutsatser om utvecklingen på längre sikt.

I fråga om arbetskraft för den sociala och kulturella samhällsverksamheten bleve betingelserna för en arbetsmarknadsprognostisk utredning delvis annorlunda. Då tillströmningen till de olika yrkena inom dessa områden i stor utsträckning skedde via bestämda utbildningsanstalter, som regel driva eller kontrollerade av samhället, vore det möjligt att betydligt noggrannare än som eljest kunde ske få kunskap om den tidigare och nuvarande

tillströmningen av arbetskraft. Det framtida behovet av arbetskraft vore även lättare att beräkna på längre sikt inom ifrågavarande verksamhetsgrenar, beroende bl. a. på den ofta relativt ringa konjunkturkänsligheten och den centrala planeringen av åtgärder med återverkan på arbetskraftsbehovet. Tillgången på arbetskraft under en tid framåt inom berörda områden syns bli mycket knapp. Problemet torde icke i första hand gälla att skaffa fram arbetskraft — vilket vore omöjligt utöver en viss gräns — utan att undersöka i vad mån det funnes utbildningsbar arbetskraft för den ena eller andra reformåtgärden och att avväga de olika kraven på arbetskraft med hänsyn till tillgången. Styrelsen betonade önskvärdheten av en utredning av arbetskraftsproblemet inom de sociala och kulturella verksamhetsfälten.

Utskottet.

Enligt den av byråchefen Jerneman gjorda utredningen om arbetslöshetsnämndernas kontantunderstöd torde de levnadskostnader, som återstå sedan man frånskilt bostadskostnaderna, endast uppvisa små skillnader å olika orter. Under återopande härav föreslås i motionerna I: 292 och II: 368, att dyrortsgraderingen av dagunderstöden måtte upphävas och understöden maximeras till de f. n. för ortsgrupp III gällande beloppen. Departementschefen har emellertid — liksom utredningsmannen — framhållit att avsevärda olägenheter skulle uppstå för vissa arbetslöshetskassor, om arbetslöshetsnämndernas dagunderstöd i de lägre ortsgrupperna höjdes, utan att möjlighet bereddades kassorna att i motsvarande omfattning höja sina daghjälsbelopp. Enligt departementschefens uppfattning föreligga f. n. icke förutsättningar för ett sådant ökat stöd åt kassorna, att en höjning av daghjälsbeloppen kan komma till stånd, varför dyrortsgraderingen i propositionen föreslås få äga bestånd jämväl under nästa budgetår. Med hänsyn till vad departementschefen anfört, vill utskottet icke motsätta sig, att dyrortsgraderingen av dagunderstöden bibehålles under budgetåret 1949/50 under förutsättning, att frågan om ett slopande av densamma kommer att ytterligare prövas. Utskottet är sålunda icke för närvarande berett att tillstyrka bifall till nämnda motioner i denna del.

Utskottet tillstyrker, att statsbidrag till kommunernas administrationskostnader för arbetslöshetshjälp från och med år 1949 tills vidare icke skall utgå. Därest dylikt bidrag i en arbetslöshetssituation ånyo anses böra införas, vill utskottet ifrågasätta, om icke det nuvarande relativt invecklade systemet kan förenklas, exempelvis genom en höjning av normalbidraget.

Förslaget till ny hjälpkungörelse har icke givit utskottet anledning till erinran.

För friställda byggnadsarbetare och andra arbetstagare ha i propositionen förordats särskilda omskolningskurser med avlöning enligt gällande kollektivavtals minimilönetariffer. I motionerna I: 292 och II: 368 ifrågasättes, huruvida syftet med omskolningskurserna trots betydande kostnader verkligen uppnås, varjämte motionärerna anse anledning saknas att öppna dylika kurser för kvinnlig arbetskraft. Med hänsyn till rådande läge på arbetsmarknaden ansluter sig utskottet till departementschefens uppfattning

i fråga om lämpligheten av sådana kurser, till vilka enligt utskottets mening även kvinnlig arbetskraft bör kunna hänvisas. Utskottet vill i detta sammanhang understryka omskolningskursernas betydelse även i det hänseendet, att yrkesutbildad arbetskraft i mindre omfattning än okvalificerad sådan drabbas av arbetslöshetskriser.

Vad angår de av departementschefen gjorda anslagsberäkningarna vill utskottet endast ifrågasätta, huruvida icke arbetsblockorganisationen bör kunna avvecklas.

I motionerna I: 131 och II: 152 samt I: 134 och II: 228 har, under hänvisning till befolkningssituationen, betonats, att vårt lands personella resurser icke torde komma att förslå för den sociala och kulturella samhällsverksamheten. Motionärerna hemställa om en allmän inventering av arbetskraftsbehovet och tillgången på arbetskraft samt om en bedömning av vilken fördelning av arbetskraften på olika områden inom samhällslivet, som kan anses önskvärd. Utskottet finner i likhet med arbetsmarknadsstyrelsen en utredning på detta område önskvärd. Sedan Kungl. Maj:t den 28 april 1949 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla sakkunniga för utredning rörande behovet av arbetskraft inom statlig och annan verksamhet, synes emellertid ytterligare åtgärder i nu angivna hänseende icke för närvarande vara påkallade från riksdagens sida.

Under åberopande av det anförda och då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt ej givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må under femte huvudtiteln anvisa

a) till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor;

b) för budgetåret 1949/50

1) till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* ett reservationsanslag av 17 000 000 kronor;

2) till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* ett reservationsanslag av 100 kronor;

3) till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* ett reservationsanslag av 100 kronor;

4) till *Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.* ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor;

II. att motionerna I: 292 och II: 368, i vad de avse dyrtortsgradering av dagunderstöden, icke må av riksdagen bifallas;

III. att motionerna I: 292 och II: 368, i den mån de icke behandlats under II, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

IV. att motionerna I: 131 och II: 152 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

V. att motionerna I: 134 och II: 228 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 maj 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Rickard Lindström, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Iwar Anderson, Heiding, Berling, Sundelin, Rosenberg, Gustav Emil Andersson och Andréé; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Svensson i Grönvik, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Rubbestad, Åkerström, Staxäng, Petterson i Degerfors, Kollberg, Thapper, fröken Elmén och fru Ericsson i Luleå.

Reservation

av herrar *Heiding, Gustav Emil Andersson, Svensson i Grönvik, Rubbestad* och *Staxäng*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 292 och II: 368, i vad de avse dyrortsgradering av dagunderstöden, samt att därför

dels utskottets utlåtande fr. o. m. den mening i första stycket å s. 8, som börjar med orden »Enligt departementschefens uppfattning», t. o. m. styckets slut bort hava följande lydelse:

»Utskottet har inhämtat, att inom fabriksarbetarnas arbetslöshetskassa ca 20 000 medlemmar tillhöra klass I med en daghjälp av 4 kronor (inklusive kristillägg), d. v. s. samma belopp som utgår i dagunderstöd från arbetslöshetsnämnd i ortsgrupp III, medan inom övriga kassor de allra flesta medlemmar äro försäkrade för ett högre belopp. Det kan tillika erinras om att medlemskap i vederbörande fackförbunds arbetslöshetskassa regelmässigt är obligatoriskt för förbundets medlemmar. Utskottet finner den av utredningsmannen påtalade ogynnsammare ställningen för arbetslösa i de lägre ortsgrupperna rimligen böra medföra ett avskaffande av dyrortsgraderingen, särskilt som ett slopande därav enligt utskottets mening knappast för några arbetslöshetskassor kan innebära några nämnvärda olägenheter. Utskottet har därför ansett sig böra biträda nämnda motioners yrkande i denna del. Ytterligare medelsanvisning av denna anledning har utskottet icke ansett erforderlig.»;

dels ock utskottets hemställan under II. bort hava följande lydelse:

»II. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 292 och II: 368 beträffande kontantunderstöden besluta, att dyrortsgraderingen av dagunderstöden skall upphävas samt att dagunderstöden skola maximeras till de för Ortsgrupp III gällande beloppen;».
